

LUMINA PENTRU TOTI

Revistă ilustrată de enciclopedie și de pedagogie pentru luminarea poporului

DIRECTOR ENIU D. BĂLTÉNU

Nu este mărire fără virtute; dar nici virtute fără lumină. Deci lumină înainte de toate.
Națiunea ce mai mare este aceea care are cele mai multe școle.

Școala este arma viitorului.

Familia și școala trebuie să lucreze împreună la educația copiilor.

Scopul principal al educației este formarea caracterelor energice și morale.

Educația și ajunge scopul prin ajutorul instrucțiunii.

INȘTIINȚARE INSEMNAȚĂ

Iată-ne în sfârșit la începutul anului al II al acestei reviste. Făcutu-și-a e ore datoria? Nenumăratele scrisori primite din toate colțurile României ne spun că revista noastră a mers pe drumul ce și a tras de la început și ne încurajază să mergem tot înainte. Este adevărat că am pășit pe calea ce ne am croit-o de la început; dar n'am ajuns încă la scopul unde ne am propus să ajungem, întindem însă mereu la drum, cu speranța că vom atinge ținta ce am ochit.

Redacția mulțamește din inimă tuturor persoanelor, de la Palate și până la cei din urmă învățători sătești, cari s'au grăbit să ne susție plătindu-și abonamentul pe anul I. Ba încă sint câte-va persoane cari au plătit și pe anul al II. Cu toate acestea a trebuit să plătim încă mult de la noi fără să mai ținem seama de munca și de strădania noastră.—Or și cine a vădut că une-orî în loc de 48 de pagini pe lună, am dat mai mult. Acest an sperăm să facem și mai multe îmbunătățiri. Intre altele dăm și copertă.

REDAȚIA.

Câte-ceva d'ale examenelor

ȘI

D'ALE VACANȚIEI

Iată și vacanția, acel timp așteptat cu atâta dorință de tinerețea școlară, lăsa chiar șiiv deity toți acarij petrec viața într'o ocupațiune mentală. Este natural, ca, după o muncă îndelungată, după ostenéia să urmeze și un timp de repaus. Și acest repaus este cu atât mai mult trebuincios, cu cât și munca care'l cere este de o natură cu totul delicată. Esperiența a constatat, că o ocupațiune mentală pré îndelungată și continuă, slăbește atât corpul, cât și puterea inteligenții. Din acésta se înțelege și mai mult necesitatea de un timp ore-care de repaus, fôrte tre buincios pentru lumea școlară și mai cu sémă pentru școlarii români, cari sînt intru cât-va și obosiți, dar mare parte dintr'ênșii sînt mai mult *plictisîți* de trăgănéla timpului întrebuintat pentru a învăța o mulțime de termeni și de teorii, cărora nu le-a înțeles nici importanța, nici aplicațiunea.

Se observă încă chiar și în present că, în cé mai mare parte din școlile noastre, o mulțime de obiecte se predau în astfel de mod că școlarii nu se aleg de cât cu desgustarea, cu descuragiarea. Căci, unii profesori încarcă capul școlarilor cu o sumă de teorii mai tôte

neînțelese, alții se mulțămesc a spune numai, de unde și până unde să ia școlarii lecțiune, fără să ție sémă dacă înțeleg sau nu acé lecție. Alții cât se pôte de grăbiți, dictéză școlarilor să scrie în tot cursul anului, dar nu se cercetéză de loc, dacă ei învață sau nu cea ce li se dictáză, fiind-că, din cauza multelor ocupații, profesorul în cestiune nu pôte intra în școlă la ora fixată și abia 'i mai rămâne timp ca să dicteze ceva. Alții, în fine, prin mulțimea absențelor, fac pe școlarii să 'și uite că mai au încă un obiect de învățat.

Limba română, adevărata basă a orî-cărîi culturîi naționale și al cărîi studiū bine aprofundat, din punctul de vedere gramatical, logic și istoric, face pe școlarii să înțelégă cu multă înlesnire tóte cele lalte studiū, limba română, đic, se predă în cé mai mare parte din școlile nóstre așa de neglijat, cum nu se predă nici o limbă streină. Dacă acest instrument, atât de necesar în or-ce studiū, nu este perfecționat, apoi de sine se înțelegé câte dificultăți nu întempină școlarii pe calea studiilor. Fără limbă bine cultivată, đice Boileau, chiar autorul cel mai inspirat este tot-d'auna un rău scriitor. Fără limbă bine cultivată nu vom puté, nici să expunem lámurit ideile nóstre, nici să înțelegem pe ale altora.

De sine se înțelegé, din cele đise până aci, că plictiséla, indiferența, dispłăcerea de lucru a școlarilor, provin în mare parte de la lipsa de metod a unor profesori, de la neglijența în predarea lecțiunilor, de la neîmplinirea cu conștiința a datorii lor. Petrecând timpul de studiū într'o astfel de învălmășală, școlarii se simt plictisiți, simt necesitate de recreațiune, de vacanție. Dar nici de acésta ei nu se pot bucura într'un mod folositor, căci uniți, nefăcënd mai nimic în cursul anului, pun pe părinți în pozițiune a 'i face să lucreze în vacanție cu meditari; iar alții lăsați în voia lor. În amestec cu tot felul de copii sau de ómenî, nu numai că uită și perd tot ce au căpătat în școlă, dar încă contracțéză o mulțime de apucături rele cari 'i pot strica.

Cei ce aŭ meditarii, ar puté câștiga, dacá acești din urmă ar fi niște persoane atât de competente ca să știe ridica moralul școlarului. Un meditator bun se găsește foarte anevoe, nu pentru că nu sînt, dar pentru că se aplică și aci vorba: *marfa bună cere și parale bune*. Un meditator fără cunoștințe suficiente, fără demnitate, fără metod și experiență mai cu sémă, este un mijloc sigur de desgustare, de inlenoșare, de tîmpire pentru școlar. Câte familii nu fac acéstă nereparabilă greșelă, de a pune ca meditator copiilor lor câte o persoană, care costă foarte *eftin în tóte privințele!*

Mulți părinți cată ca meditatorul, ce voesc să aibă pentru copil, să fie sau cu vre un titlu de știință sau recomandat că e foarte bun student. Sînt bune și aceste condițiuni, dar ele vor fi fără folos pentru școlar, dacá meditatorul seŭ nu va avé un bun metod, nu va avé experiența ca să știe pe ce cale trebuie să mergă, cum trebuie să procedeze/cătră să pótă să inspire școlarului dragoste de lucru; cum trebuie să alégă timpul de lucru, căci și acésta este de mare importanță, mai cu sémă în timpul vacanții, când ideia de recreațiune este nedeslipită din mintea școlarului. De acea este de mare trebuință ca cu începerea vacanții, să se lase școlarului două, trei săptămâni de recreațiune, or cât de mare ar fi trebuința de a lucra în vacanție.

Acéstă recreațiune nu va fi nici decum în defavórea școlarului, căci îi va goni din minte plictisela și desgustarea de lucru contractate din școlă. Depinde apoi de la dibăcia meditatorului ca reînceperea lecțiunilor să formeze o ocupațiune plăcută pentru școlar. Cunoscându-se bine firea și apucăturile lui, trebuie găsit mijlocul d'a'î inspira dragoste către învățatură, alegându-se de o cam dată acele subiecte, cari i ar face plăcere. Tóte acestea își aŭ loc cu un copil bine crescut, care din légăn e deprins cu ascultarea, cu dragostea de învățatură, cu interesul de a căpăta necontentit cunoștințe folositoare. Căci este constatat, că or cât de iscusit ar fi un profesor sau

un meditator, or cât de bun ar fi metoda lui, nimic nu va pute face, daca va lipsi concursul plin de maturitate al părinților. Cu un copil care nu însușeste calitățile dese mai sus, nu se va mai pute face nimic în familie. Acela trebuie depărtat de părinți și dat în mâini foarte dibaci ca să-l pôtă pune pe calea de a mai pute face ceva. Dar și pe acéstă cale; mulți părinți fac foarte mari greșeli, căci sau din neștiință sau pentru economii neretate în cestie de educație, nu caută a'și pune copilul lor într'un loc, unde se lucrază în adevăratul înțeles de a forma buni școlari, de a îndrepta pe cei cu apucături rele, de a desvolta talentele în cei cari le posedă, de a'și implini în sine în conștiință datoricia ce și ia ca să îndrepteze și să desvolte mintea și inima copilului. Mulți părinți pun copii lor ca să capete instrucțiune, acolo uade vor găsi să plătescă cât se pôte mai efin, fără să cugete că acolo pôte să fie *nu* un loc de adevărata cultură, de adevărată creștere, ci un loc de stricare, un loc de perzare pentru copil. Negreșit că nu plata este proba prin care se pote cunoște uă adevărată casă de educațiune. Proba cé mai sigură sînt faptele. După faptele sale se cunoște omul, după fapte se va cunoște or-ce instituțiune.

Rē năne dar, ca părinții cari doresc să dé o adevărată educațiune copiilor lor, să cugete mult, să cerceteze cu luare aminte, să se întemeieze pe fapte sigure și probate, când pun pe fiu lor într'o casă de educațiune. Măsurile trebuiesc tot d'auna luate înainte, căci în urmă sînt prea târzi, mai cu sémă în cestiuine de viitor.

Era cestiunea de vacanție Timpul vacanții este, în adevăr, o ocașiune de recreație pentru școlarii silitori, dar el nu trebuie perdat. Scolarul are o mulțime de ocașiuni, în vacanție, ca să'și intipărescă și mai bine cunoștințele căpătate în școlă, prin citirea de plăcere a diferite cărți frumóse, prin conversația cu persoane instruite, prin diferite observări cu atențiune la lucrurile și ființele din natură și mai cu sémă la cele ce se rapórtă

la Istorie. ca monumentele sau aședămintele strămosești, la Geografie ca munți, ape, deluri, văi etc; la Științele naturale ca plante, animale, diferitele minerale și altele. În general, copii nu înțeleg în portanța acestor cunoștințe ce se pot căpăta prin observațiune, dar este de datoră celor ce îi conduc, ca să le atragă atențiunea asupra acestor lucruri cari le vor înlesni foarte mult înțelegerea studiilor.

A petrece un școlar timpul vacanții fără nici un lucru, este foarte mare rău pentru dânsul, căci pe de o parte se desobijnuește de muncă, iar pe de alta perde cunoștințele căpătate în școlă, și fără să vrea contractează apucături rele. Căci este știut că spiritul nu șede fără tucru, dacă nu face ce-va bun, el trebuie să facă ce va rău.

Dumitru G. Bunescu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

STUDIU PEDAGOGIC

Simțurile estetice și formarea lor în școlă.

I.

Din toate simțurile cari împodobesc pe om, după simțurile morale, cele *estetice* îl ridică și îl fericesc mai mult! Și aceste simțuri au cu atât mai mare însemnătate înaintea educatorilor, cu cât stă în puterea fie-cărui om a și le însuși. Căci sub cuvântul de simț *estetic* nu înțelegem alt-ceva de cât perceperea frumosului și a sublimului.

Și acest sublim, acest *frumos*, unde se poate găsi, dacă nu în natură, care este o carte deschisă, un tablou frumos înaintea orî-cărui om cu organe sănătoase?!

Trei idei mari au fost cari au ridicat omenirea din întune-

recul în care zăcea, în starea ei primitivă, în copilăria sa și aceste trei idei sînt: *frumosul*, *bunul* și *adevărul*.

Tot aceste trei idei țin la înălțimea ei omenirea și până în ziua de astăzi, și numai cîtă vreme omenirea va fi condusă de aceste trei idei mari, numai atît omul va fi *om*, va fi că mai perfectă creatură! Din *frumos* ne vine că mai curat  fericire; din *bun* și *adevăr* isvorăsc simțurile morale și religioase ori vice-versa, asta nu vom discuta aci, constatăm numai un fapt: că numai atunci, c nd aceste trei simțuri sînt în deplină armonie, numai atunci p te fi în inima omului o fericire completă, viața numai atunci ne p te fi senină.

Cine nu posedea nici o simțire din aceste trei, al c ruil suflet nici un moment n'a fost  nc ldit de aceste mari idei, acela trăește o viață m rt , acela nu p te simți, nici cun ște adevăratul farmec al acestei vieți p m ntești, care ni se pare adeseori, aș  de tristă, și plină de nevoi și de t nguirii, dar în care totuși este multă fericire, numai sufletul nostru s'o p t  pricepe, s'o p t  recun ste...

Aceste trei idei mari dar au fost, sînt și vor r m n  cele mai scumpe od re ale sufletului omenesc.

Frumosul este în frunte, și precum simțurile religioase servesc de ultimul liman al sufletului zdrobit, tot aș  *frumosul* este prima simțire care se naște în inima omenesc .

Înainte de a ne p t  ridica la ideea Dumneșeirii, înainte chiar de a ști alege *bunul* de r u, *adevărul* de minciună, ne întindem m na după o flóre, ni se înveselește sufletul v d nd frumoșă primă-vară ori un răsărit sau apus de soare și multe altele, cari pe l ng  că sînt nenumerate, dar îți pot îmbăta sufletul f r ca se aducă după ele consecințe rele, fără ca să ni se prefacă în niște pasiuni, cari să ne ducă la peire!

Și apoi precum *bunul* și *adevărul* nu are trebuința de predică trebuie numai lăsat și ajutat a se manifesta prin fapte, tot aș  și *frumosul* nu are trebuința de vorbe convingătoare, trebuie a-r tat numai și lăsat să se *simtă*.

Am spus în nenumărate r nduri, că școla pe l ng  dezvoltarea minții, mai are de scop principal de a forma și caracterele co-

piilor, va să zică a cultiva toate acele simțuri, cari pot ajuta formarea unui caracter adevărat omenesc.

Că simțurile estetice ne ajută la această lucrare, asta încă nu mai are nevoie de discuție, o primim cu toții.

Vom căuta numai cum, prin ce mijloace putem noi cultiva și desvolta aceste simțuri.

Înainte însă de a trece la aceste chestiuni, va fi bine să definim care poate fi scopul școlii dezvoltând simțurile estetice în copii, până unde se poate întinde învățătorul în această lucrare a sa, cari trebuiesc să fie principiile conform cărora să lucreze??...

Ca în toate, așa și în această privință școla nu poate ajunge până la cel mai perfect grad de dezvoltare, nimeni nici nu poate pretinde că în școlă (pricepem aci școla primară nu pe cele superioare) toate aptitudinile omenești să-și ajungă perfecționarea.

Se sămână numai sămînța, i se arată numai calea, modul, cum din această sămînță copiii să potă dobândi simțiminte nobile, va să zică vom lucra numai pentru a face apti pe copii pentru frumos, de a-i face ca mai târziu să-și știe da sēma despre frumosul din natură. Vom da dar o idee clară despre *frumosul* pe care ei s'o traducă în fapt, în decursul vieții.

Și a face asta nu va fi lucru greu, căci precum aproape toate simțurile au deja un loc în sufletul copilului chiar înainte de școlă, așa și simțurile estetice, de și nu tocmai sub o formă întelēsă, dar în fine sînt în posesiunea copilului.

Căci, dacă este adevărat că și la popoarele în starea primitivă, voiū să zic în copilăria lor, înainte de a putē fi dezvoltat sufletul lor prin instrucțiune și educațiune,—se găsesc ore-și-cari urme ale simțurilor estetice, -- atunci de ce să nu fie adevărat că copii înainte de a umbla la școlă, înainte de a le spune și a-rēta învățătorul, ce este *frumosul*, ei știū deja ce este această.

Așa d. e. copilul se bucură cānd îl duci primăvara afară la cāmp, ori cānd îl duci într'o grădină frumoasă sau ori și unde, numai să găsēsă sufletul seū acolo o licărire măcar a frumosului. De multe ori ne prinde mirarea, cānd vedem cum copilul și pe cel mai ascuns *frumos* îl scōte la ivelă!

Păstorul, care, poate că nici n'a vędut școlă, se înveselește tot

aşa de mult de frumuseţile şi fenomenele naturei, ca noi aceştia, cari ne ocupăm de cauzele acestor frumuseţi şi fenomene.

Ce ne arată asta? Că simţul frumosului se dezvoltă chiar şi fără de şcoală, este aşa dicând născut cu omul, orî la cazul cel mai rar şi cel mai greu se dezvoltă sub influenţa privirii frumosului.

Dar atunci de ce să ne mai batem capul şi în şcoală cu dezvoltarea lor, vor întreba unii?

Iată pentru ce: Un om numai atunci este pe deplin cult, când nu numai că posedă óreşi-cari simţiminte orî aptitudini, ci când şi are *cunoştinţă* despre însuşirile ce ascunde întrînsul. Şi scopul şcolei l'am definit în alte părţi, şi'l mai dicem şi acum, că este pe cât se póte să apropie pe om de perfecţiune.

Şi vor dice alţii: Vorbe góle! În copilărie nici nu póte fi vorba de simţuri estetice, sînt palavre acele cu exemplul popórelor în stare primitivă, a păstorului fără ştiinţă de carte şi când noi acestor ómeni le însuşim simţuri estetice, despre cari numai la ómeni cu o cultură mai superióră póte fi vorba!

Acestor scepticii numai atît le respundem: să se ocupe puţin şi de pedagogie, şi vor vedé că cele ce spunem sînt adevărate.

Ion Russu.

Cum învaţă Gertruda Copii sîi

Capul d'operă pedagogică al lui Pestalozzi.

(COMPUS DIN 14 EPISTOLE ADRESATE AMICULUI SÈU GESNER)

EPISTOLA A TREIA (I)

Amice Gesner.

Tu cunoşti acum părerea lui Tobler şi a lui Kiüsî asupra

(1) Acéstă operă a început să se publice în anul I al revistei noastre; aşa că dacă onor. cititori ar dori să ştie ceva despre Pestalozzi şi despre partea publicată din acéstă operă, atunci trebuie să citescă în anul I, pag. 51—59, 102—105, 132—136, 174—180, 206—214, 264,—270, 364—367, 387—393, 447—453 505—510.

cestiuni⁷ ce ne ocupă, (2) astăzi îți scriu despre părerea lui Bus. Tu știi ideile mele în privința puterilor ce rămân îngropate în clasele de jos ale societății. Nici un argument, nici o probă mai doveditoare a acestor idei ca istoria lui Bus, ce 'mă propui să-ți povestesc în această scrisoare. În adevăr, ce schimbare numai în șese luni! Amice, arată lui Viland (3) *abecedarul intuițiunii* (4) lui și întrebă-l să-ți spună, dacă a întâlnit vrodată un exemplu mai pipăit despre puterile pierdute.

Scumpe amice, în lume se află foarte mulți oameni de merit; cea ce lipsește însă sînt oamenii practici cari să știe trage folose din merit.

Cugetă, amice, la acești trei (1) bărbați și la rezultatele ce dobîndesc eu cu ei. Aș voi să ți-'i fac mai bine cunoscuți și să mă întind ceva mai mult asupra vieții lor. Am rugat pe Bus să-ți dea el óre-care informațiuni în această privință.

Prima educațiune a lui Tobler a fost cu totul neglesă. La 22 ani, se trezi de odată aruncat în cariera științelor și anume în cariera științelor pedagogice. El își inchipuia că din aceste studii va face numai o îmbrăcatură. Acum însă vede că lucrurile se petrec tocmai din contra, că ele au făcut dintrînsul o singură îmbrăcatură și, în momentul când înțelese neîndestularea mijloacelor sale de învățămînt, fu silit să se ție orbește de carte, în loc să 'și deschidă însuși calea intuițiunii, a cării trebuință o prevedea însuși. El pricepe pericolul la care se espunea perdîndu-se într'un ocean de miș și miș de amănunte,

(2) În epistola I, Pestalozzi vorbește de scopul său, de întăiele sale scrieri, experiențe și încercări dăscălești; despre folósele metodei și a cărților de intuițiune; despre simplificarea învățămîntului și respîndirea științei în popor; despre rolul dascălului și despre cărțile de școlă. În epistola II, Pestalozzi vorbește despre asocierea sa cu Krüsi, Tobler și Bus; despre începuturile și lucrările lui Krüsi, despre părerea lui Tobler asupra lui Pestalozzi.

(3) *Viland* (care fiind némt se scrie așa Wieland Christoph Martin), scriitor și poet, a trăit între 1733—1813 și petrecînd mai mulți ani în Elveția se imprietenise cu guvernul republican.

(4) *Abecedarul intuițiunii* sau *învățămîntul intuitiv al raporturilor măsurilor* este titlul unei cărți elementare scrise de Pestalozzi și colaboratorii săi,

(1) Acești trei bărbați sînt *Krüsi, Tabler și Lus*.

din cari fie-care, luat în parte, era bun, fără să fi găsit vrodată temeliile unei educațiuni nici ale unei instrucțiuni școlare, având de rezultat nu vorbe, nici chiar cărți bune, ci ómenii raționabili. Lui 'i pare rău că cariera, care i se deschide acum la etatea de 30 ani, nu s'a întemplat să i se deschidă la 22 de ani, când nu începuse încă să se dedea la studiul cărților, căci și-ar fi cheltuit puterile sale naturale în această cale folositóre. El simte pe deplin cât de păgubitóre e pentru densul această întêrđire, de acea ăice: „Este cu mult mai ușor ignoranților de cât mie de a începe dupe metódă și de a înainta apoi fără piedică “ Prin aceste vorbe el dovedește că are o inimă sinceră și că metóda este superióră or-cării alte încercări. Dar, dacă Tobler stăruește în această cenvingere, de sigur că talentele lui 'i garantéză o recompensă bună. Biruiască greutățile ce se întempină la începutul învățatúrei elementelor celor mai simple și va puté cu înlesnire să lege metóda de gradele superióre ale învățatúrei clasice, cea ce noi n'am atins până acuma.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Amice Gesner, tu cunoști pe Krüsi și ai vêđut istețimea lui în specialitatea sa (1) Ori-cine 'l vede lucrând, rămâne încântat de priceperea lui cé afară din cale. El este așa de original în această parte a învățămêntului, cum nu s'a mai vêđut. Și cu tóte acestea, înainte de a cunoște metóda, el avea numai priceperea mecanică a orcărui dascál ordinar și încă era inferior de tot lui Bus în tóte ramurile de cunoștințe.

El declară că dacá n'ar fi cunoscut metóda, cu tóte silințele sale n'ar fi ajuns s'aibe un spirit independent și ar fi rămas tot-d'auna de mâna a doua, simțind nevoia de a fi dirijat de altul, lucru cu desêvêrșire contrariú caracterului său firesc. El a refusat un post de învățator plătit cu 1350 franci și a voit mai bine să 'și păstreze situația sa actuală, de și fôrte modestă, numai pentru că el a înțeles că mulțămindu-se cu postul de institutor pentru moment, mai târđiú i-ar fi cu nepuțință de a face alt ceva, dacá i s'ar întempla să nu mai fie

(1) Krüsi da lecție de limbă și de calcul.

mulțămît cu poziția sa. Dacă el a ajuns la atâta autoritate în învățămînt, acesta vine numai de la simplitatea lui. El s'a identificat cu metoda și urmarea este pe deplin naturală. Vorba lui Tobler este însuși adevărul: „Metoda era pentru Krüsi cu atît mai ușor de urmat, cu cît el era mai neînvățat, și el a făcut cu atît mai repezi progrese, cu cît el n'avea alte cunoștințe, ci numai că era îndemînatîc din fire pentru această ocupație.“

Amice, n'am ôre drept să fiu mîndru de pîrga metodei mele?

Citește acum apretierea lui Bus, pînă s'îmi vie mie rîndul:

„Tată-meu era funcționar intern la școala de teologie din Tübingen. La etatea de trei ani, fui trimis la școala latină, unde urmai pînă la 13 ani. Afară din orele de clasă, cé mai mare parte a timpului mi-o petreceam cu studenții de facultate, și, pentru că eram un băețăș foarte deștept, ei se jucau cu mine. Unul din ei mă învăță, la opt ani, să cânt la piano, dar, dupe șese luni, el plecând din Tübingen, lecțiunile mele fură întreprupte, și eu rămăsei să studiez singur muzica. Cu toate acestea, lucrând mereu și făcînd neîncetat exerciții, de abia aveam 12 a î, când, la rîndul meu, puteam da lecții de musică, cu cel mai mare succes, unei dîmne și nnuî copil.“

„La 11 ani, promisem și lecții de desemnă, învățînd cu ardore limba grécă, ovreiasă, logica și retorica. Părinții mei vreau să termin învățăturile mele, aședându-mă în *Academia de bele arte și de științe* din Stuttgart care se fondase de curînd saü încredințându-mă profesorilor universității din Tübingen.“

„La Academia din Stuttgart se primise pînă atunci studenți de or-ce condiție atît cu plată cît și fără plată. Părinții mei erau sêraci; de acea adresară o petiție motivată, pentru ca să fiu primit fără plată la Academie, dar nu fui primit, căci tocmăi se publică un decret ca să se primescă la Academie numai fi de boierî, cea ce mă descuragiă și mă făcu să pierd or-ce plăcere de învățatură. Mă pusei numai pe desemnă; din nenorocire bietul profesor fu silit să părăsescă orașul, așa că dupe șese luni întreprupend și aceste lecțiuni, mă găsi fără nici un rost, fără speranță de a ajunge să mă pot hrăni dupe urma învăță-

turei mele, de acea mă văduri silit să intru la un legător de cărți.

„Caracterul meu se schimbă atât de mult, în cât căduri în nepăsare. Imbrățișai această meserie, cum aș fi imbrățișat oricare alta, pentru ca să mă distrez și pentru ca să șterg din mintea mea aducerea aminte a viselor mele din tinerețe. Nu putui însă isbuti. De lucrat, lucrăm; dar simțiam o nemulțumire ce nu puteam spune și hrămiam în peptu-mi un neaz mare contra nedreptății unei puteri care, contra obiceiurilor de până aci, numai pentru că eram născut din părinți de jos, îmi răpia mijlocele de a învăța, îmi nimicia speranțele și viitorul, pentru care cheltuisem o mare parte din tinerețea mea. Totuși, trăiam în speranța că, prin meseria chiar, îmi voi găsi mijloce ca să scap de acetse ocupații cu mâna, care nu corespuidea gustului meu și că voi găsi vro ocașie să repar perderea timpului ce 'mi impunea nevoia.

„Călătorii; dar lumea era pré strimă pentru mine. Deveni trist, bolnăvicios; fui silit să mă întorc în familia mé. Incercai din nou să schimb meseria și 'mi veni idea să trec în Elveția, unde credeam să 'mi câștig pâinea cu puțina musică ce cunoșteam încă.

„Plecai la orașul Bale (1), sperând că voi găsi ocașie să dau lecțiuni. Dar vechea mé profesie de legător de cărți mă făcea să fiu sficios cea ce strica tot-d'aana întâele încercări ce trebuie să facă omul ca să câștige bani. N'aveam curagiul să mă recomand. Un amic întâlnindu-mă aci, în această poziție critică, mă făcu să intru iarăși la un legător de cărți. Dar din întâia di, când mă dusei să m'așed la locul meu, începui să mă gândesc, cum aș puté găsi altă ocupație, negreșit mai târziu și venind împrejurarea; cu tôte acestea aveam convingerea că eram pré înapoiat în cunoștința musiciei și a desemnului pentru ca să câștig cu ele un traiu sigur. Pentru ca să am mai mult timp spre a mă deprinde mai bine în cele două arte (musica

(1) *Bal* (în franțuzește se scrie *Bâle*, în nemțește *Basel*, în latinește *Basilea*) este un oraș în Elveția, aședat pe Rin, în partea de miadă-nopțe.

și desemnul), schimbați în curând ocupația; astfel câștigați două ore de libertate pe zi, și faceți cunoștințe care vă înlesniră studiile.

„Între alții, cunoscui și pe Tobler. El pricepu pe dată întristarea care mă rodea și își puse în minte să mă smulgă din această situație. De aceea și cugetă el la mine numai de cât, când Krüsi îi spuse că Pestalozzi caută, pentru metoda învățământului cu a cărui organizare se ocupa, o persoană care să cunoscă desemnul și musica.

„Conștiința ce aveam despre slăbiciunea învățătorei mele în genere și a cunoștințelor mele în desemnă, și speranța de a îmi lua o ocazie să fac progres în aceste două privințe, grăbiră hotărîrea mea: mă hotărîi să mă duc la școala lui Pestalozzi din Bertud (1), contra sfaturilor mai multor persoane cari mă diceau să refuz or-ce tovarășie cu Pestalozzi, pentru că era jumătate nebun și nu știa nici odată esact cea ce vrea (2). Pentru dovedirea acestei imputări, mi se spunea mai multe fapte.

Intr'o zi de exemplu, intrase în orașul Bal, cu încălțăminteaa legată cu paie; căci fundele pantofilor săi le dedese unui cerșetor ce-i eșise înaintea la bariera orașului. Citisem cartea lui Pestalozzi numită *Leonard și Gertruda*; creșui fără nici o greutate istoria fundelor, dar de aci nu conchisei de loc că eroul acestei istorii era un nebun. În scurt, voi să fac încercarea și plecai la Bertud. Când vădui întâia oră pe Pestalozzi, fui puțin mișcat. El se coboră din catul de sus cu Ziemssen care tocmai venise să-l viziteze și veni la mine, alb de pulbere, ciorapii rău legați, în fine totul în neregulă.

Nu găsesc vorbe potrivite ca să spui ceea ce simții în acel

(1) Bertud este un orașel în Elveția, la 18 kilometre spre N-E. de Berna (în nemțește se dice și *Burgdorf*, iar în franțuzește se serie *Berthoud*). În acest orașel se afla castelul Bertud, unde Pestalozzi a avut școala sa.

(2) Aci dăm o notiță a lui Bus. „Nu mi se păroa de loc euviincios să public această parte a aprețierilor mele. Numai pentru că Pestalozzi a stăruiit foarte mult și m'a silit chiar formal ca să public în totă sinceritatea lor impresiile mele asupra persoanei și asupra a tot ce 'l privește, numai pentru acesta am îndrăsnit să public acestea.“

moment: era un fel de compătimire amestecată cu admirare. Într-o clipă de ochiū, Pestalozzi și tot ce isbia vederea mé, precum buna-voință, primirea cé bucurósă a unui strein ca mine, lipsa de or-ce pretenție, simplitatea, neregula toaletei lui, în fine totul mé transportă. Nici odată n'am vădūt o personă care să se lipescă astfel de inima mé, care să 'mī câștīge așa de lesne încrederea.

A doua dī din înēta, întrai în școlă lui, unde vădūi d'ântăiū numai aparența neregulei și un sgomot care 'mī displăcu. Dar entuziasmul ce arētase Ziemssen, vorbindu-mī, în ajun, despre planurile lui Pestalozzi, imī ațțase de mai nainte curiositatea; trecūi decī cu vederea peste acēstă neregulă- ce mé isbise, și lu curēnd fuū uimit de unele folóse ale acesteī metode de învățămēt. Cu tóte astea, la început, mi se părea că pré ținea mult pe copii asupra aceluiaș punct; dar, când vădūi câtă perfectie ajungea dascălul să dobândescă de la școlarii săi în exercițiile elementare, atunci, pentru atâtăia óră, cunoscuī cât de greșiți erau profesorii méi cari la învățătura mé sārīse ici și colo conduși numai de caprițiu. Mintea mé înțelese acum că, dacā dascălul méu m'ar fi ținut astfel lung timp asupra elementelor celor d'ântăi ale învățătorei, aș fi în stare să înțeleg eū însuși și să urmez singur mai departe cursul învățăturilor mele, și prin urmare aș fi scăpat de tóte relele și suferințele în cari notase viața mé până aci.

„Ungetarea acēsta a mé respunde pe deplin maximei lui Pestalozzi, adică: „*a aduce pe ómenī, prin metodă sa ca să se ajute ei însiși, pentru că pe acest pământ nimenī nu le vine nici nu le póte veni în ajutor.* „Când citii atâtăia óră acēstă bucățică din cartea *Leonard și Gertruda*, un fior trecu prin tot corpul méu. Dar experiența vieței mele este o probă, că nimenī pe acest pământ, nu vine în ajutor, dacā nu e vrenic să se ajute el însuși. Pentru mine era acuma însăși evidența: lipsele ce nu putusem împlini pentru ajungerea scopului méu aveau isvorul lor în slăbiciunea și în spoiala, de învățātuă ce promisem.

Greșela venia de la temelie, de la început.

„Indreptăi atenția mé numai asupra ramurei de învățămēt pentru care Pestalozzi imī cerea concursul méu. (Va urma)

Cine multe tot vorbește,
 El tréba și-o zăboveste.
 Mergi muncesce ca să ai
 Și la un sărac să dai.
 Lenea e cocónă mare,
 Care cere demăncare.
 Nevoiașul la tóte
 Zice că nu póte.
 La început tot lucrul e greú.
 Din picătura mică
 Se face lac mare.
 În nădejdea slugii
 Dai de fundul pungii.
 Légă sacul pînă e rătund,
 Nu când ajunge la fund.
 Munca e blagoslevită
 Te ții de ea ai pită.

Cine nu priimește sfat,
 Nu e de ajutat.
 Lucrul de ađi
 Nu 'l lăsa pentru mâine.
 Nu fi scump la tărîțe
 Și ețtin la faină.
 La cuvintele înțelepților
 Apropiiă urechea ta.
 Cel ce sapă grópa altuia,
 Intâiú el va căde într'ênsa,
 Nu ți deprinde gura a jura,
 Nici pe cel sfînt a'l lăuda.
 Inima necăjită nu o turbura,
 Si nu da la tot omul inima ta.
 Neunirea 'n țară,
 O face să pia ă.

Sentințe Morale

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cât vei trăi, caută a învăța; nu socoti că bătrânețele aduc cu sine minte.

Teme-te de desmierdare, căci é este muma durerii. *Solon.*

Pórtă-te către p.rinții tēi, cum ai vrea să se pórte într'o ți fiú tēi către tine.

Nu este destul numai a lăuda pe ómenii virtoși, trebuie a-í și imita *Isocrat.*

O dată un neghiob lovi pe Socrat cu piciorul. Oamenii, de pe lângă înțeleptul, se supărară și puseră mîna pe el să-l dea judecătii, dar Socrat tăcându-le semn să'l lase, le dîse: „Ce, dacă m'ar lovi un măgar cu piciorul, voi m'ați sfătui să încep a da și eú din picioare ca să'l lovesc?“

Euclid, unul din discipolii lui Socrat, certându-se cu fratele său, acesta-i dîse: „Póte să mor, de nu'mi voi resbuna“.—„Și eú póte să mor, i respuse Euclid, de nu te voi îndupleca să 'ți potolești mânia și să mă iubești ca mai înainte“. *Plutarch*

A se învoi cine-va cu sărăcia, va să dîcă a fi bogat; căci o-

mul sărac, nu este sărac, pentru că n'are, ci pentru că dorește mult.

Un lucru folositor este foarte scump, chiar când nu va costa nimic.

Un erou poate eși și dintr'o colibă, poate dar și un suflet frumos să iasă dintr'un corp schimonosit și stricat. *Seneca*

Imi place casa, unde nu văz nimic de prisos, și unde aflu toate câte sînt de trebuință. *Pitacu.*

Cel mai nenorocit dintre omenii, este cel ce nu știe să sufere nenorocirea. *Bias.*

Cel mai frumoasă moștenire, ce poate lăsa un tată virtuos copiilor săi, este pilda virtuților și faptelor sale frumoase.

Tineretea, fără cumpăt și destrăbălată, aduce în tot-de-auna la bătrânețe un suflet stricat și un corp sleit. *Cicerone.*

1886 Iunie 2

Culese de Pr. St. Stoicescu (Bălăcena, Ilfov)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROVERBE

Nici pe dracu să'l vezi, nici cruce să'ți faci.

Tot țiganul își laudă ciocanul.

Pisica cu clopot nu prinde șoreci.

Unuia-i place popa, altuia preotésa.

Măncarea de dimineță este ca însurătorea de tîner.

De departe trandafir, iar d'apropo borș cu știr.

Vremea ré vinde patele și nevoia le cumpără.

Tara pere, baba se péptănă.

Nu băga mâna, unde nu'ți ferbe óla.

Din códá de câine, sită de mătase nu se face.

Nebunul n'asudă, nici la dél, nici la vale.

Prostia din născare, léc nu mai are.

Nici óia cu doi miei, nici lupul flămînd.

Baniî strîngătorului în punga cheltuitorului.

Înțeleptul fágădueste, nebunul trage nădejde.

Să trăești murgule, să paști iarbă verde.
 Cu povești de fată mare nu se mănăncă ouă roșii.
 Nu căuta cai morți să le eî potcovele.
 Cine gonește doi epurî nu prinde nici unul.
 Frate, frate, brânza e pe banî.
 Nu fii scump la tărățe și eftin la făină, că pentru behehe
 o să perđi și pe mihoho!)

Vântul bate, câiniî latră.

Nu împrumuta ca să nu'ți faci dujmană.

Dăți popo pinteniî, ș'apoî bate iapa cu călcăele.

Cine n'are ochî negri, sărută și albaștri.

Cum e tureul și pistolul.

Bețivuluî și dracu-i iese cu ocoa înainte.

C'o minciună boerescă, trecî în țara Ungurescă.

Bate șaoa să pricépă épa.

Lasă-mă să te las, ia-l de pe mine că-l omor.

Marte din post nu lipsește.

Culese din gura poporului de *Pr. St. Stoicescu* (Bălăcénca)

Stiința Pentru Toți

DESPRE HRANĂ

(alimentațiune)

Pentru ca să trăim trebuie să avem cu ce să ne hrănim. Funcțiunile fiziologice ale corpuluî nu le putem întreține în noi, de cât numai prin mijlocul hranei ce se asimiléză în corpul nostru. E învederat decî că rolul hranei e nespus de mare și de însemnat.

Hrana o putem considera și studia întâiū din punctul de vedere al cantității și calității, apoî din punctul de vedere al ci-

vilisațiunii. E de prisos a spune aici, că felul hranei lucrază asupra caracterului animalelor, și acésta într'un mod atât de puternic, în cât putem afirma că numai é a domesticit multe animale ce mai nainte fugiaū de locuințele ómenilor.

Studiul hranei e vast. Numai punct cu punct vom fi în stare să ne achităm de datoria ce am luat'o, atrăgênd atențiunea publică asupra alimentațiunii.

Înainte însă d'a vorbi despre alimentațiune din punctul de vedere al cantității și calității, să arătăm însemnătatea ei din punctul de vedere al rolului civilisator ce'l are.

Bukle, în istoria civilizațiunii Engliterei, prin care a avut de scop a proba că acțiunile umane și-au mersul lor regulat și sînt supuse la legi nestrămutabile, arată că hrana e motorul civilizațiunii.

Pentru a proba acésta, d-sa ne spune că : triburile primitive, nomade, fără cé mai mică urmă de civilizație, trăind numai din pescuit și vênat, e învederat, că ele aū putut fórte bine presupune că hrana necesară existenței lor, e rezultatul unei întemplerii inesplicabile. Neregularitatea aprovizionării și capriciul aparent cu care acésta aprovizionare era une-orî abundentă, iar alte orî neîndestulătore, îi făcea să nu presupună nici cé mai mică regulă în aranjamentul naturei; nu puteaū încă pricepe existența acestor principii generale ce reguléză ordinea evenimentelor.

Îndată însă ce acele triburi, înaintând în cultură, aū ajuns a se ocupa cu agricultura, aū întrebuițat pentru ântâia óră *un nutriment*, a căruia, nu numai apariția, ci și existență pare a fi rezultatul propriilor lor silințe. Ceea ce semănaū ele și seceraū. Provisiunea necesară pentru trebuințele lor se găsia prin urmare sub propriul lor control.

Ele se orientaū după un plan óre-care în raportul ce există între semânța aruncată în pămênt și fructul ajuns la maturitate. Ele prin urmare erau în stare să se ocupe de viitor, nu cu certitudine, dar cu o încredere cu mult mai mare, de cât aceea pe care aū încecat'o în ocupațiunile lor anterióre.

De aci născu o idee obscură încă, despre legătura evenimen-

telor; dar pentru prima óra spiritul începu a cuprinde, cam slab, ceea ce mai târziu deveni lege a naturei. Fie-care pas nou făcut pe calea progresului, făcea ideia acésta mai clară, și cu cât observațiunile erau mai numeroase, pe atât experiența se întindea pe un câmp mai vast, și cu atât se descoperiau uniformități, a căror existență nu s'a presupns nici o dată, dar a căror descoperire slăbia credința în întâmplare. Un pas mai departe, și ne arată gustul de raționament abstract; apoi câți-va indivizi generalisara observațiunile ce erau făcute, și părăsind vechia credință populară, recunoscură că fie-care eveniment e legat de altul premergător prin un raport inevitabil, că acest antecedent este și el asemenea legat de un fapt anterior, și prin urmare, lumea întrégă forméză o legătură fatală, în care fie-care om póte cu certitudine să jóce rolul seú.

Nu mai puțin ușor de înțeles este modul în care s'a petrecut acest progres, spre o stare mai înaintată a societății. În orí-ce țară, îndată ce grămădirea de avere a ajuns la un grad oare care, produsul muncii fie-cărui om devine mai mult de cât îndestulător pentru propriile lui necesități; nu mai e de trebuință ca toți să muncéscă, și se forméză o clasă deosebită, a cării majoritate de membri consacră existența lor plăcerilor; unii însă, pentru dobândirea și împrăștierea lumini. Iutre acești din urmă se găsece în tot-d'a-una unii din aceia cari își întorc atențiunea către studiú.

Iată, pe scurt, influența hranei asupra civilizații, iată înlănțuirea acțiunilor umane, ce decurg una din alta!

Pentru a da o siguranță și mai mare acestor di-se, Bukle arată mai departe că și acțiunile morale ale oamenilor, atât cele vicióse, precum : crime, delictes, aberațiunile memoriei, cât și cele bune, precum : căsătoriile, nu sînt atárnătore de individi de condițiunile generale ale societății ce influințéză asupra masei și cari la rîndul lor și ele sunt urmarea necesară a circumstanțelor precedente. Așa, d. e., astăzi se știe că căsătoriile stau în raport fix și definit cu *prețul cerealelor*.

Dovadă e statistica.

Agenții fisici, zice Bukle, ce exercită o influență din cele

mai puternice asupra némului omenesc, în sens cultural pot fi împărțite în 4 clase: clima, hrana, solul și aspectul general al naturii.

Clima, nutrimentul și solul, evident, sunt în dependență unul de altul: ceea ce va să zică că e o legătură foarte intimă între clima unei țări și nutrimentul ce produce acea țară; și solul d'asemene influențează asupra nutrimentelor ce le produce.

Din toți agenții fizici ce influențează asupra creșterii clasei muncitorilor, *nutrimentul este cel mai activ și cel mai universal*. Două țări egale sub toate celelalte priviri, dar diferind nu mai în acest punct, populațiunea va crește inevitabil cu o mai mare repeziune în țara în care abundă hrana și e efină, de cât în țara în care acest articol este rar și scump; și prin urmare salariile vor fi mai mici în țările unde abundă hrana, de cât în acele unde e rară și scumpă, pentru cuvântul că numărul lucrătorilor va fi mai mare. Prin urmare, o cercetare asupra legilor fizice de care depinde nutrimentul diferitelor țări, este de cé mai mare importanță, și suntem ferice că astăzi, grație himiei și fiziologiei, putem ajunge la conclusiuni precise și definite.

Legile acțiunilor climaterice sunt legate prin nutriment de legile mișcării populațiunii respective (țară caldă sau frigidă), și prin urmare, cu legile ce regulază distribuirea averii.

Aceste sunt credințele d-lui Buckle.

Iată cum se exprimă tot în această privință distinsul fiziolog Moleschott :

Sângele, căruia oxigenul din atmosferă i dă viață, el care este sucul producător al țesuturilor corpului nostru, se formează din alimente. Cugetarea noastră, amorul nostru, cu un cuvânt și puterea noastră depind de sângele nostru și sângele de hrană.

Din cele de până acum ne-am convins de rolul modificător ce nutrimentul 'l eserecită asupra organismelor. Acum să ne oprim asupra alimentațiunii, considerând'o din punctul de vedere al rezultatului ce'l aflăm că'l are la poporul nostru.

Creșterea numerică a unei populațiuni este paralelă cu creș-

terea producțiunii tuturilor mijloacelor ei de subsistență. Statistica constată, că nimic nu micșorează mai mult numărul populațiunii (prin bătă, morțe, imputinarea căsătoriilor și nașterilor) ca neîndestularea, scumpetea și réua împărțire a alimentelor. Tot asemenea s'a constatat că sănătatea, morțile și nașterile se află în proporțiune directă cu efinătatea cerealelor și a cărnii; și dacă alimentele nu sunt îndestulătoare pentru populațiune, cu alte cuvinte, creșterea momentană a populațiunii fără mărirea proporțională a producțiunii, atunci vine morțea, secerând un număr óre-care de ómeni înainte de timpul normal; iar nașterile devin mai puțin numeroase; ast-fel se stabilește echilibrul printr'o tendință naturală.

Neîndestularea hranei micșorează energia morală și oprește desvoltarea intelectuală a populațiunii, o face mai puțin resistentă în contra influențelor morbifere (aducătoare de bóle) și produce munoitori puțin stăruitori la lucru.

Alimentațiunea insuficientă, spune d. N. sten, aduce o slăbire generală, favoriză afecțiunile diatesice, infiltrațiunea oedematosă și hydropisiile seróselor; ea diminuează numărul nașterilor și dă-rata mijlociă a vieții, crescând numărul morților.

Ținând compt de țara noastră, care e băltósă, cu părere de rău vedem că și hygienua, instrucțiua și buna stare a poporului, lasă încă de dorit, și ușor putem să ne închipuim în ce stare se află Românul.

Imprumutăm următoarele cuvinte ale onor. nostru profesor de higenă, d. dr. Felix, care a petrecut un timp însemnat în mijlocul poporului, și prin urmare, e pus în plăcuta poziție d'a fi observat în persoană, cea ce d-sa spune.

Iată cum se exprimă d-sa la pagina 52 despre țeranii români:

Muncitorii români n'au puterea dinamică pentru lucru, ca muncitorii din alte țeri. Causa este lipsa de care în hrana lor, sau mai bine prostirea lor exagerată.

Causele abstenenței țeranilor sunt multe: sociale, religióse, economice și curat fizice. Eminentul agronom și economist politic, d-l Ión Ionescu, de și nu recunoște inferioritatea fizică a agricultorului român în comparațiune cu țeranii străini, zice despre alimentațiunea lui cele următoare.

Când cine-va ia în băgare de seamă hrana poporului nostru și o compară cu munca lui, nu știe de ce să se minuneze mai mult, de sobrietatea sa de învertoșarea lui la muncă. Mai jumătate din zilele anului Românul postește, și ce post? Dacă bucatele de post ar fi rațional preparate, atunci și postul n'ar fi tocmai atât de condamnat: d. es., dacă la mazere și fasole, care conțin mai puțin amidon de cât făina și cartofii, s'ar adăogi și ceva ulei, ele ar conține și alimente încălzitoare. Legumi fierte și mămăligă: un regim vegetal dinadins destinat pentru a slăbi puterile, a mortifica corpul! Câți însă postesc mâncând numai mămăligă cu cephă, oțet sau mujdei, adică oțet în care s'a pisat usturoi! Crastaveții acri și varza murată în sare, jôcă rol însemnat în mâncarea de post a omului nostru muncitor. Dar și când mănâncă dulce el tot mai mult postește, în înțelesul popórelor occidentale, căci mănâncă ouă, lapte și brânză. Cu un ou muncitorul nostru face un prânz! Carne mănâncă rar, și când mănâncă, atunci primă-vara este de miel, toamna de vacă și iarna de porc. Obicnuit carnea o mănâncă sub formă de pastramă, adică svântată de tóte sucurile și uscată.

Consumația carnei jôcă un rol mare în istoria culturii omenirii. Acele națiuni care mănâncă carne în tóte zilele saú cel puțin adese ori, arată o inteligență mai dezvoltată și o rezistență mai mare în privința influințelor esterne (materiale și morale).

— Prețul cerealelor este semnul ce exprimă prin fluctuațiunea sa raportul dintre alimente și populațiune. Acesta a exprimat'o un naturalist în modn l următor: „Acolo unde crește o pâine, naște un om“.

În fine pentru a termina caută să vorbim despre nutrimentul cel mai general și adese ori esclusiv al cultivatorului român: *Porumbul*, numit și păpușoi, sau cucuruz.

Organismul omenesc, alcătuit de diferite elemente și combinații chimice, are trebuință de diferite nutrimente spre a înlocui perderile încercate. Un nutriment esclusiv saú uniform nu 'l póte susține în rupta vieții pentru un timp mai îndelungat.

Ast-fel fiind, porumbul, de și nu e un nutriment simplu de tot, dar în compoziția lui cantitativă intră puține elemente cerute de un aliment hrănitor (azotat).

Prin urmare, porumbul întrebuințat ca nutriment exclusiv, de și nu aduce după un timp ore-care simptomele fometei, nu poate susține organismul pentru un timp îndelungat în stare normală; și rezultatul final este, o degenerare treptată a popoului. Exemplu: acele părți ale Germaniei, unde cartofii formeză unicul nutriment al țeranului.

Porumbul întrebuințat ca nutriment principal sau exclusiv, și mai ales când este alterat de verdeți (un parazit) adică mucezit, el posedă atunci și calități stricaciose și dă naștere la, bóla numită *Pellagra* (pîrlélă, jupuială).

Resultă de aici că mâncarea trebuie să fie cât se poate de variată.

(R. L.)

G. O.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O SPOVEDANIE

Credeți, iubiți cititori, că de multe ori m'a apucat dorința de a scri și eu la vre-o gazetă câte-ceva; dar îndată această poftă mă părăsiasă, când mă gândiam la droia de gazetari croiți după modă, ómeni de principii filosofice, iscusii în a desface probleme politice, vederi înalte, etc. Noi, simpli muritori! nu ne putem urca la așa înălțime, ci rămânem acolo, unde sórta ne-a hărăzit trista pozițiune de a vedea nevoile celor mici și chiar de a-le gusta. — Deci cum nu cunoștem giumbușlucurile înaltei politice, le vom lăsa pe séma înalților politiciani ca u-nora ce le sînt cunoscute, și ne vom îndeletnici a spune adevărul.

Nu voim să ne facem o profesiune din cele ce urzim pe hârtie, ținem fórté mult, a dăpăna ghemul cugetării nóstre, în fololosul binelui și adevărului așa am pomenit în căminul părinților

noștri. Așa dar, vom începe să urzim pânza și dumnea-văastră iubiți cititori, ne veți urma și ne veți ajuta la țesut, procurând tot materialul trebuincios și urmașii noștri vor avea fericirea a o înalbi. — Știu că sînteți nerăbdători, și așteptați să vedeți șpovedania mea.

Revista ce țineți în mână va fi aprópe obiectul acestei șpovedanii singura, care, în țera noastră se ocupă de materialul pânzei ce avem să țesem noi Români; și al cărui scop este de a ne învăța meșteșugul creșterii copiilor noștri, adică, după cum femeia cea dibace aruncă cu măestrie suvelnița prin natră, și dă o pânză solidă; tot așa mama cea bună, care este țifina educațiunii, va arunca bunele moravuri în inima copiilor săi și vom avea o națiune mare.

Trebuința educațiunii s'a simțit și s'a înțeles, din timpurile vechi, de tóte popórele. Ast-fel Xenofonte, cu mult înainte de Crist dicea: „*Educațiunea face mărirea popórelor, le menține splendoréa, le previne de cadența și la trebuință le rechiamă din uitare.*“

Cu tótă importanța educațiunii, la noi puțini se ocupă de ea; ca probă avem Revista *Lumina pentru toți*,“ care a intrat în al doilea an, de când apare și abia numără câte-va sute de abonați, ba chiar în unele localități ale țerei este cu totul necunoscută.—De unde astă sărăcie de dorința de a ne instrui în meșteșul de a crește pe copii? Răspunsul este din cea ce dise-răm pna aici.

Din punctul de vedere al culturéi societatea la noi este împărțită în trei tabere: Culți, jumătate culți și ignoranți.—Cei culți sînt acei meșteșugiti în ale cărții și doritori de binele general; cei jumătate culți, cari sînt și cei mai periculoși, sînt acei cari batjocoresc și iaú tóte în rís. Ignoranții compun aprópe tótă masa poporului român și în special sáteanul, care s'ar putea mișca către cultură șrin instrucțiune, dar el nefericitul, care pórtă în spinarea sa tóte estravanțele plăceri ale orășenilor, n'are din destul hrana materială. Cum vreți să se mai bucure de norocul de a gusta din ródele instrucțiunii! Și din nenorocire la noi, nimeni n'aruncă o seriósă privire la starea rea în care se află țéăanul, nimeni nu se ocupă de el,

nicî de suferințele lui, fără să mai vorbim de instrucțiune. Intre proprietar și săten este un abis, și din nenorocire acest abis se va mări și ne va înghiți pe toți, dacă cei d'ântâiu nu 'și vor schimba năravul....

Cel puțin noi, cei eșiți din sătenî, să ne lăsăm de răul obiceiū, de a fi cei d'artâiu, cari să'i aruncăm cămașa la sorti. — Deci ar fi timpul să ne scuturăm de pirotelă și cu toții să lucrăm la ridicarea lui, îmbunătățindu'i sorta și luminându'l; ar fi timpul să înțelegem modul de a lucra, ca micî și marî să nu ne gândim de cât la împlinirea în conștiință a datoriilor noastre, să înțelegem și să aplicăm cuvintele marelui Heliade care dicea: „Acela face cea mai bună politica, care 'și face datoria în conștiință.“ — Asta să ne fie nutrimentul de tôte zilele- alt-fel cine știe, dacă conduși de geniul cel rău și învîrtindu-ne în cercul vițios în care trăim, nu ne vom perde, ca o picătură de apă într'un ocean, în vârtejul cotropitor al națiunilor cari, cu multă agerime, lucrédă pe calea culturală și economică, și atunci va fi amar paharul ce vom gusta din trista experiență pe care a gustat'o Polonia și alte popore, și despre care Franclin ne spune astfel „Experiența este o școlă ale cării lecțiuni costă foarte scump.“ — Este bine înțeles, că noi nu ne adresăm aici la acele fiinte în cari egoismul și corupțiunea le a secat inima, isvorul celor mai nobile simțiminte, și iaū tôte îr rîs.. Să se știe că cei de la „*Lumina pentru toți*,“ nu sînt dintre acei-ce de tôte s'aū desnădăjduit, ci din contra aū credință tare, că un popor sănătos și plin de viață cum sînt Rumâni, nu trebuie să se desnădăjduiască ci să lupte și va fi sigur că va avea și isbânda morală și cea materială.— Nimic nu este mai dulce și mai sigur de isbândă pentru un popor, de cat nădejdea unui viitor întemeiat pe activitate și simțiminte nobile! — Rămâne dar, la acei ce nu sînt atinși de veninul nepăsării să se unescă și să lucrede pe tôte cărările, să cultive bunele moravuri, să combată pe cele rele în acei-ce caută să și le apropieze și să le obișnuiască și în fine să le sugrume la barierele orașelor, pentru ca să nu pôtă contagia populațiunea rurală.

Noi dar, toți învățătorii poporului Român, dinpreună cu bunii cetățeni, să ne silim a alunga din inimile noastre ori-ce

nepăsare și descurajare, să ne spovedim păcatele unii altora spre a ne putea cunoște mai bine, să ne dăm mâna a lucra cu bărbăție la educațiunea poporului Român și în special a sătenuului să facem loc adevărului și că alungăm minciuna cu care s'a nutrit atâta timp omenirea, să sfășiem cămașa egoismului individual care este bóla timpului, și să ne îmbrăcăm cu aceea a egoismului național, să îngropăm ignoranța și incapacitatea, cari în toate timpurile și în toate locurile, au avut la îndemână injuria și clewetirea, ca armă cu cari 'și au făcut loc de a trăi pe spinarea altuia.

Ast-fel lucrând vom țese o pânză solidă și urmașilor noștri le va rămânea cinstea de a o înălbi.

N. Livezeanu,

Creșterea gândacilor de mătase.

„Nu muncește, d'ară n'are omul nostru“; așa erau cuvintele unei femei bătrîne din satul nostru, a nume Baba Sima, orî de câte orî întîmpina ómeni leneși și pré mult calicoși. Dênsa a murit într'o etate de peste o sută ani, dar cuvintele ei au rămas ca niște proverbe sfinte, repetându-se cu gură de tot omul iubitor de muncă. În viața sa cât a trăit, munca ei era un model pentru toți. Muncea de dimineța pînă séra chiar bētrîná, îndemna, scula din somn pe toți ai casei, se ocupa cu creșterea gândacilor de mătase, cu creșterea albinelor, nici unul în sat nu ținea ca dênsa peste o sută stupi; apoi nu se mărginea nu mai la aceste lucrări, se ocupa cu agricultura. era la cornul plugului împreună cu soțul său, cultiva in, cânepă etc. etc. și din toate acestea trăgea un mare folos. Nici unul în sat nu era mai bogat și mai cinstit ca bărbatul ei. Satul îl alegea *ales*, *pârcălab* și el refusa; căci îi plăcea liniștea și munca. Casa lui era cé mai frumoasă și cé mai de frunte în sat, magaziiile făcute toate solide și șituite; car cu patru boi, plug, vaci peste o sută oi se întrețineau toate prin mâna acelei active femei. Copiii ei toți bine căpătuți, nepoții toți au fost dați la învăță-

tură 1) și ținută prin școle din productul muncii sale. A murit neobosita femeia, apoi cu dânsa s'a ruinat și s'a înmicit toate: stupii toți au perit, cu dânsii împreună încetul cu încetul s'a înmicit mai tot avutul ei.

Iată model de economie, iată model de muncă și de avere, nu modele Parisului și ale Vienei.

Este știut că adevăratul sâten harnic, nu cumpără de la altul de cât ceia ce un pôte face cu propria sa mână. Caută a se deprinde cu ocupațiunii, unde nu i s'ar cere nici o cheltulală.

Iată creșterea albinelor, iată creșterea viermilor de mătase, a inului, a cânepei, a oilor, boilor, vacilor 2) etc. etc. lucrări la cari nu i cer nici o cheltulală, cu toate acestea folosul ce'l trage sâtenul activ din asemenea ocupațiuni este mai mare și mai cu fericire câștigat, de cât chiar bogăția, așa numită. a unui arendaș de moșia, la care se uită tot satul ca la un lucru mare.

Toți am învățat prin școle modul cum se crește vermi de mătase, dar nu toți facem acesta la casele noastre. Să venim dar la cestiune.

Sunt cunoscute pînă acum la sate două feluri de gândaci de mătase: unii sunt cari înviează o singură dată pe vară, aceștia trăesc 6 săptămâni și fac gogoșile mai mari, fiind și mai mătăsoase, iar alții înviează de 2 ori pe vară și trăesc câte 4 săptămâni, aceștia însă au gogoșile mai mici și sunt mai puțin spornice.

Și unii și alții se nasc din niște ouă mici numite sâmintă, ce o lepădă fluturii. Sămînța de gândaci înviează primăvara, îndată ce dă frunza la duși. Ca să învieze mai curînd femeile țin sâmintă în casă, la căldură. se u o pörtă legată în cârpe câte-va zile în sin; dar nu trebuie să învieze mai înainte d'a da frunza la dud, căci frunza acestui arbore fiind nutrețul gândacilor, n'avem ce le da să mănec și apoi mor; trebuie dar să o ținem pînă atunci la răcelă. Locul unde se crece gândacii să fiă curat și aerisit. Indată ce sâmintă a înviat se pun gândacii pe niște

1) Copiii și nepoții acelei femei, drept spu, că mi-a servit ca model a mă duce la școlă.

2) Dar pentru aceste din urmă s'a strîmătorat pământul adî.

scânduri late, sau mesciore acoperite pe d'asupra cu chârțiă saũ cu pãndã de cânepã curatã, și începem a le da foi de dud de trei patru ori ñi cu nópte. Gândacii dorm la anumite timpuri, dupã fiã-care 4—5-ñile și în același timp își lepãdã pelea și le crește alta nouã. Trecẽnd prin așa viêtã, se ñice cã trec prin atãtea vîrste de cãte ori dorm. Din ce în ce înaintãnd în vîrstã se mãresc și de unde eraũ la început de o colóre închisã, se fac mari, albî și frumoși. Se schimbã treptat dupã mãrimea lor, din loc în loc și se pun pe niște mese mai mari saũ pe scórțele de la cãruțã, premenindu-se adesea ori și curãțindu-se de stratul ce'l lasã de desupt. Trebuie sã observãm a-i așeza la un loc mai cãlduros, și a nu-i schimba din locul, unde s'aũ deprins de la început într'alt loc ce ar puté fi mai récoros, cãci gândacii atunci încep a se bolnãvi și apoi pier. Apropiindu-se a șesa sãptãmînã, gândacii dorm un somn lung, numit *somnul mătasei*. Dupã acel somn gândacii numai mãnãncã mult și încep a'și cãuta loc ca sã facã gogoși. În acest timp femeile aũ grijã de a le pune pe margini tufe, sipicã, mãturele și alte burieni, unde se urcã gândacul și ascundẽdu-se își ingrãdește gogóșa cu un fir subțire ce 'l lasã din gura sa, apoi odatã gogóșa terminatã se ascunde înãuntru. Atunci își ia altã formã și se numește *nimfã seũ crisalidã*. Dupã trei patru ñile sparge gogóșa la un cap și ese în formã de fluture.

Dupã colóre gogoșile sunt : galbene, albe și piersicii.

Cãnd voim s'alegem gogoși de sãmãnțã, cãutãm sã fiã din cele bune și sãnãtose, fãcẽdu-le pãrechî, punẽnd o gogóșã umflatã peste tot și alta cam turtitã la mijloc, deosebindu-le dupã culori.

Gogoșile ce voim sã le vindem seũ sã le întrebuintãm pentru casã, dupã ce le am curãțit dupã tufe, le punem pe niște mese sã șadã trei ñile d'arẽndul la cãldura sórelui, ca sã mórã gândacii și sã nu pótã învia fluturii.

Peste cãte-va ñile, gândacii din gogoșile oprite pentru sãmãnțã eșind din gogóșã i luãm cu pãrechea și i punem pe frunze de nuc, unde încep a lepãda sãmãnțã. În fine sãmãnțã o curãțãm dupã foile de nuc, o învãluim în chârțiã și o punem în cutii seũ óle cu cenușã la un loc rãcoros, unde sã fiã feritã de umezelã, pãstrãndu-se pentru anul viitor.

Gogoșile oprite pentru trebuințe seû le vindem seû le tragem la rôte și scótem mătasea suptîre numită *borangic*.

Din dece oca gogoși bune ese o oca *borangic*. Borangienl se vinde în localitățile de aici prin bâlciuri și târguri câte 25 bani dramul.

Dacă nu se vinde, îl facem pânză. Dintr'o jumătate oca *borangic*, țesându-se, facem peste o sută coți pînă suptîre (cu urzela de bumbac), cotul de pînză de *borangic* se vinde cu 1 fr. 50 bani.

Gogoșile ne trase *borangic* se vînd eftin, câte 3 fr. ocaua.

Din *borangic* facem și urzela la haine subțiri de lînă.

Din pânza de *borangic* se fac cămăși suptîri și rochii.

Iată un venit, fără cheltuală, câștigat într'un timp forte scurt.

Făcînd cine-va două deeci oca gogoși, pôte câștiga 2 oca *borangic*, care vîndut cu 25 bani dramul, face în total un venit de 200 fr., seû făcut pânză subțire dintr'o jumătate oca *borangic* scotînd 100 coți prețuese 150 fr. din o oca scótem un venit de 300 fr., din 2 oca 600 fr.

Acu cu înființarea societății numită 1) „*sericultură*“, gogoșile se vor mai scumpi și pôte să ajungă prețul aprópe ca pe la 1864, când gogoșile se vindea cu doi galbeni ocaua. Atunci se vor face fabrici să se lucreze mătasea la noi în țară, și să nu mai avem trebuință să cumpărăm de la străini.

Ar fi bine și folositor mult, ca fiia-care sătén să aibă în curtea sa mai mulți duși și să se ocupe de creșterea gândacilor.

D. Trifulescu (Ogređenii Ilfov).

Notă.—Tot ce știm este că această societate a figurat numai cu numele. Inșă a murit în durerile nașterii ca multe lucruri bune la noi.

Redacția.

1) Rog pe Onor. Redacția a cerceta dacă există această societate.

LUMINA PENTRU TOȚI

Domnule Redactor,

Iată deja un an, de când revista d-v. „Lumina pentru toți“ răspundește lumină acolo, unde este multă, foarte multă trebuință de lumină

Lumină pentru popor, lumină săténului român, acestea sînt vorbele ce se tot repet de toți cari voesc și cari doresc ridicarea și luminarea poporului român. Dar nu e destul numai să se vorbescă, căci vorbele netraduse în fapte rămân tot vorbe.

Datoria de cetățén, simțul de iubire națională, bunul simț chiar, cer ca cei luminați să nu ascundă talantul în grópa uitării, în grópa nepăsării. ci să'l împartă ca să se înmulțescă. Cei ce au lumină și o țin subț obroc păcătuesc, căci lumina trebuie pusă ca să lumineze întunerecul, lumina științei trebuie să lumineze întunerecul minții.

Acest scop urmărește revista d-v. „Lumina pentru toți“, adică de a lumina, scop nobil și frumos căruia urăm deplină reușită. Ca să pótă merge către îndeplinirea scopului său „Lumina pentru toți“, ș'a ales școla sa mijloc de luminare.

În adevăr, școla este isvorul luminării minții și inobilării inimii, este călauza progresului, focarul civilisării; de la ea decî atérnă luminarea națiunii, ea prin urmăre trebuie să fie la înălțimea meritată. Dar, ca să pótă fi la acéstă înălțime, școla are neapăra.ă trebuință de a postoli. „Lumina pentru toți“ țintește să arăte calea ce trebuie urmată ca apostolii școlei să pótă ajunge la înălțimea de adevérați apostoli.

Ca or ce întreprindere cu scopuri frumoșe, „Lumina pentru toți“ a întempinat, în drumul său, multe greutăți, multe deseuragieri. Meritul însă în or ce întreprindere, e cu atît mai mare, cu cît luptătorul se arată mai pre

sus de împrejurări. În adevăr, având ocaziune, am vădut scrisori de la persoane însemnate, cari pentru pozițiunea ce ocupă în societate, sînt datore să încurajeze or ce început bun și trebuincios la cultura, la luminarea mai cu sémă a săténului român, care este *temelia națiî*, după ȕisa unui bun cetățén. Am vădut, ȕic, scrisori de la asemenea persoane cari cereau revista „*Lumina pentru toți*“, dar cánd a sosit timpul de plată, așa de neplăcută impresiune le a făcut acéstă vorbă „**plată**“, în cât a refusat și să plătescă și să mai primescă acéstă revistă. Alte persoane au primit cu plăcere revista „*Lumina pentru toți*“, dar n'au găsit cu cale că trebuie să plătescă. Ce bine ar fi ca Economia politică să pótă găsi vr'un mijloc d'a se tipări (1), cel puțin, revistele gratis!

Atunci nu s'ar mai face supărare pentru plată celor ce le primesc și celor ce refusă să plătescă 10 lei într'un an de ȕile, spre a se întreține o revistă cu totul trebuinciosă pentru popor. Nu prin astfel de încurajări, vecinîi noștri, Maghiarii, se înalță din ȕi în ȕi! Este datoria ómenilor luminați să susțină și să propage lumina, căci cei neluminați, cum vor puté susține cea ce nu au?

Câte sacrificii nu fac vecinîi noștri numai ca să se lumineze, să se înalțe națiunea lor! Noi știm numai să arătăm Guvernului nemulțămiri de or ce neajunsuri, dar nu ne gândim de loc că trebuie să încurajăm și întreprinderile particulare ca să se pótă învinge aceste neajunsuri. Un cunoscut îmi spunea că un avut ungar a dat 50000 de franci ca să se traducă și să se tipărescă, pentru națiunea lui, cărți folositoare din limbile străine. Alții întrețin școle cu cheltuelile lor și ajută tipărirea de cărți trebuincioase pentru școlă; alții, în sfêrșit, plătesc scriitorii prin streinătate ca să laude națiunea lor. Patriotice fapte și vrednice de imitat! Toți ȕicem așa, dar

(1) Autorul acestui articol vrea să înțelegă aci pe un domn profesor de Economia politică care a respuns casierului revistei că D-să e liberal și deci nu plătește revistele.—R.

să le imităm nu voim, de și este cu puțință. Pare că vorbim numai ca să fie vorbit, sau pentru a ne arăta că sîntem ómenii deștepți și că am merita să fim puși la locuri înalte.

Omenii cu adevărată cultură, ómenii cu dor de Patrie, ómenii preocupați de ceva mai presus de interesele ordinare și egoiste, vęd în grădina națională tărémul activității lor ; incurajeză or ce întreprindere bună, ajută, luptă, în sfērșit, pentru ridicarea națiunii lor. Acéstă nobila ideia, se vede că urmărește „*Lumina pentru toți*“, prin mijlócele ce-i stau prin puțință, ba chiar cu sacrificii, luptă pentru răspândirea luminií acolo, unde, am đis, că este multă, fórte multă trebuință de lumină.

Și acésta este destul de frumósă și patriotică lucrare, căci cu toții știm că națiunea nu constă din 4, 5 sute de mii de orășeni, cari în majoritate nu sînt de cāt lefegii; națiunea constă din masa poporului, din sätén, care este temelía națiunii, păstrătorul limbii și moravurilor strămoșești, păđitorul grădinií naționale. Urám dar, viața lungă revistei „*Lumina pentru toți*“, dar numai pe cāt timp é nu se va abate de la ținta ce urmărește, numai pe cāt timp é va tinde neconținut să arate calea pe care se póte ajunge la lumină, numai pe cāt timp é va consacra mai mult spațiu pentru luminarea säténului român pentru acela care ne produce pânea de tóte đilele și cele-lalte mijlóce de traiú. Când säténul va fi luminat; el va și a se face fericit, și când säténul va fi fericit, noi vom fi și mai fericiți. Fericire însă nu póte fi unde există ignoranță, căci, după mine, fericire este numai atunci, când omul se bucură de bunurile sale cu deplină cunoștință. Deplina conștiință despre sine nu se póte avé de cāt numai prin cultură; cultura dar este mijlocul prin care säténul nostru se póte face fericit.—Pentru a-i înlesni acest mijloc „*Lumina pentru toți*“ a înțeles că acésta numai prin școlă se póte face mai cu înlesnire.

Dar, pentru ca școlă să póta fi adevăratul focar, adevăratul centru de lumină, trebuie ca făclia care răs-

pîndește lumina, *învățătorul*, să fie bine pregătit, ca să nu producă fum în loc de lumină. Aci a și țintit ochiul său „*Lumina pentru toți*“ și, pe cât îi stă în putere, își împlinește datoria pe această cale. Remâne însă la buna și înțeleptă îngrijire a aceloră căroră le este încredințată sorta națiunii, cari în calitate de cărmuitori, sînt datorii a exercita rolul de adevărați părinți; a proteja, a încuraja bunele începuturi, a combate pe cele rele, a lua măsuri pentru îndreptarea răului, a ajuta prin toate mijlocele posibile dezvoltarea și luminarea fiilor națiunii, căci acesta este scopul pentru care e le a încredințat destinele sale.

Înainte dar, Domnule Director, cu revista „*Lumina pentru toți*“, căci mari foloase vei aduce poporului român.

Dumitru G. Bunescu.

NB. Redacția mulțumește D-lui D. G. Bunescu pentru cuvintele de încurajare ce ne adresază prin prezentul articol și îl asigură că va tinde neîncetat tot înainte, cu or ce sacrificii.

Redacția.

PEDAGOGIE PRACTICĂ (1)

Educația simțurilor — Simțul vederii

„Trebue timp mult până să învețe omul a vedé.“

J. J. Rousseau.

O știm cu toții că organul vederii este ochiul. Omenii învețați au constatat că ochiul este cel d'ântăiū care se formeză

(1) Cine vrea să cunoscă cele șise despre „*Educația gustului și mirosului*“, bine-voiască a citi în anul I, al revistei la paginile 300, 346 și 487.

la copil în pânțele mamei. Noi n'avem să ne ocupăm aci despre această creațiune.

Cé d'ântâiū întrebare ce ar trebui să ne punem aci, ar fi dacă la nașterea copilului ochiul pôte deosebi întunericul de lumină, și al doilea, la cât timp dupe naștere copilul pôte deosebi culorile și lucrurile. Invęțațiū nu se unesc în păreri în această privință, din pricina că unele viețuitoare se nasc cu ochii închiși, altele cu ochii deschiși. Ba chiar și între copii este deosibire.

Ast-fel s'aū vęđut copii cari încep să întorcă ochii dupe luminare numai câte-va țile de la uășterea, pe când alții fac a-cęsta la câte-va sęptămâni, dupe ce s'aū arętat în lume. În regulă generală însă s'a observat că, în țiuva a opta, ochii pruncului par'că cam încep să urmeze o lumină plimbată prin odae. Așa, de esemplu, Darwin, acest mare observator al naturei, spune (1) că ochii copilului sęū se ațintiră la o luminare aprinsă, în țiuva a noua, — că până la a patru-țeci și cincę ți nici un alt lucru nu'l putu atrage așa de mult, dar că în a patru-țeci și noua ți pruncul puse ochii țintă pe un ciucure de culore vie. Tot acest copil la trei-țeci și douę de țile, recunoștea sînul mamei sale la o depărtare de trei până la patru palme; tatăl sęū însă Darwin nu credea că copilul recunoștea sînul cu ochii, ci mai curęnd dupe miros și dupe căldură, sau și prin influența pozițiunii în care-l ținea.

S'aū gășit persoane instruite cari asigură că vęđul țla unii copii se desvoltă și mai de timpuriū. Așa D-na Pape-Carpentier susține că cé din urmă copilă a sa arătă că nu este orbă chiar din ora 16-a de la naștere; caci întorcea ochii, nu capul, de la stânga la drepta și de la drepta la stânga, dupe mișcările unei persoane care ținea o lumină în mână. De asemenea filosoful Tiedeman povestește că, în ochii fiului sęū, numai de 13 țile, se citia ore-cari expresii de durere sau de plăcere, la vederea unor lucruri și că el ațintia tôte mișcările persoanelor ce'i vorbeaū.

Dar casurile observate de Tiedeman nu pot fi luate drept

(1) Veđi B. Perez.

regulă generală; de aceea trebuie să ținem seamă numai de faptele bine constatate de diferenții observatori ai copiilor. După aceste fapte se știe cu siguranță că copilul începe să simtă oare-care plăcere sau și durere la vederea unor lucruri sau ființe, atunci când el a ajuns la vârsta de trei-deci sau cel mai târziu patru-deci de zile.

Dar, cari pot fi plăcerile, sau durerile simțite de omul cel de o lună? Flacăra focului, lumina lămpii sau a luminării aprinse, strălucirea soarelui, culoarea frumoasă a unora din lucruri, apoi lucrurile strălucitoare, toate acestea fac plăcere copilului când îi vin înaintea ochilor lui, adică îi produc niște senzații, niște simțiri plăcute.

Cât despre senzațiile neplăcute, primite de ochii copiilor, orșicine știe că ele se nasc din strălucirea prea mare a unora din lucrurile care ne iau vederea și nouă, persoanelor în vârstă. Afară de acest izvor, ele mai provin și din înfățișarea prea repede ochilor copilului a lucrurilor prea mult isbitoare prin culorile lor sau prea tare puse în mișcare. Ba încă D-l Perez dovedește că asemenea suferințe mai vin și din nemulțumirea sufletească a copilului că nu poate vedea complet unele lucruri, precum și din silința ce și dă să le vadă bine. Și acest scriitor are totă dreptatea, căci pe totă ziua se poate constata că vederea bietului prunc nu este de loc economisită, adică nu i se înfățișează lucrurile începând de la cele mai puțin strălucitoare sau de la cele mai puțin bătătoare la ochi și mergând treptat în sus, ci chiar din primele zile după naștere i se prezintă lucrurile cele mai exagerate în culori și cele mai luminoase; de aceea cu dreptăcea și J. J. Rousseau că: „omului trebuie timp mult până să învețe a vedea.“

Concluzia practică a acestui adevăr este că, în întâiele luni, grija de căpetenie a părinților trebuie să fie ca să economisească vederea copilului, să înconjure cu precauțiuni acest simț slab și delicat, să depărteze de la el impresiile prea intense (puternice), să depărteze lumina și culorile prea vii și să-l împresore cu lucruri de culori slabe (pale).

Cine va îngriji și va economisi astfel vederea copiilor, cu

timpul va avea mulțămirea să constate că ochii lor ved bine, deosibese cu esactitate lucrurile și cele mai mici amănunte; ba ceva mai mult, va observa că unor ast-fel de copii le va plăcé numai lucruri bine întocmite, lucruri puse în regulă, în sfârșit numai lucruri **frumóse**, cea ce va fi de mare folos; căci or-cine știe că acela căruia plac lucrurile frumóse și puse în rânduélă, acela se silește ca lucrurile lui să fie bine făcute și în regulă, se silește să facă numai lucruri framóse și bune.

De multe ori însă se ved copii cu cari educatorii își bat capul să'i deprindă cu lucruri frumóse și bune, cu tóte acestea ei nu fac fapte frumóse, ei nu pun lucrurile lor în rânduélă. Acésta se póte explica în două feluri, adică saū că educatorii n'au știut, cum să pásască la acésta de la început, saū că părinții, moșii și strămoșii unor astfel de copii n'au simțit de loc plăcere pentru lucruri saū fapte frumóse, și știința a dovedit, că aplecarea unui copil spre rău, spre bun, saū frumos, se moștenește cu sângele, dupe cum am arătat altă dată (1).

Când unei persóne îi place să audă cântări frumóse și armoniose; când unui cititor îi place să citéscă cărți saū scrieri bune, de cuprins frumos; când cine-va caută să vadă lucruri frumóse, etc., etc., atunci despre asemenea persóne se dice că au *simț estetic*, (2) că au gust frumos, că simțurile lor sînt cultivate, că au primit o *educațiune estetică*.

Acum, dacă am sta să ne dăm séma, pentru ce lucrurile frumóse ne plac, am găsi că acéstă plăcere are două isvóre: *ântăi* este organismul omului care éste așa făcut că îndată ce ochiul lui dă de un lucru saū de o ființă frumósă, se face o mișcare (3) în tótă ființa și asemeni mișcări pricinuite de lucrurile saū de ființele frumóse produc tot-d'auna plăcere; al doilé isvor al plăcerii ce simțim la vederea unui lucru frumos stă tot în niște mișcări (senzații) puternice ale ființei omenești, dar cari mișcări (senzații) nu sînt produse de frumusețea lucrului, ci

(1) Veđi anul I, *Educația simțurilor*.

(2) Vorba *Estetică* este grecéseă, din *aistheticos* adiectiv și acesta din substantivul *aisthesis* care va să dică *simțiment*, *simțire*, *simț*; decí *estetica* este știința cultivării, educațiunii simțurilor, așa în cât să le placă numai lucrurile frumóse.

(3) Asemeni mișcări se numesc *senzații*.

de alte însușiri ale aceluși lucru. Pentru ca să fim mai bine înțeleși de or-cine să luăm de exemplu un cas cunoscut de toți. Iacă'l. Când veți o persoană frumoasă de sex contrariu simți o deosebită plăcere să o privești. Ei bine, această plăcere isvoraște pe d'o parte din însăși frumusețea persoanei ce privești; iar pe de alta din instinctul sexual. Dacă ne întorcem la culori, vedem că galbenul și roșul plac foarte mult copiilor, sălbaticilor și poporului de jos neinstruit, și acesta pe de o parte, pentru că din toate culorile acestea sînt cele mai vii, cele mai strălucitoare; iar pe de altă parte, pentru că în omul de astăzi tot se mai află particule foarte mici din cei mai anticî strămoși cari se hrăniau cu ierburî și cu fructe, cari, când sînt bune de mîncat, sînt mai toate galbene sau roșii. Deci, în acest exemplu cu culorile, plăcerea ce simte cine-va, când le privește isvoraște parte din strălucirea lor, care este o plăcere proprie vădului, parte din relația acestor culori cu lucruri de mîncare, care este o plăcere proprie gustului, și încă acest isvor din urmă este mai puternic de cât cel d'ântăiu

Tot aceeași se poate dice și despre culorile alb, culórea laptelui, și verde deschis, culórea verdețurilor, a ierleii.

De asemenea, albastru deschis este culórea cerului senin și a mării liniștite, a cerului și a apei, a acestor două mari privești, spre cari se întorce vederea omului de la naștere pîna la mórte. Cerul și marea, va să dică aerul și apa, de care are neapărată trebuință sălbaticul ca și omul civilizat. O asemenea culóre negreșit c'a trebuit să placă strămoșilor omului de ađi, de și nu așa de mult ca roșul și galbenul.

Ei bine și copiilor culórea albastru deschis place tot cam în aceeași măsură.

Privirea acestor culori (galben și roșu, alb, verde deschis și albastru deschis) forméză una din plăcerile cele mai obișnuite ale vieței și unul din cele d'ântăiu elemente ale frumosului vederii; de acea ele plac copilului chiar mai nainte de a paté face deosebire între ele.

Cât despre combinarea între ele și alte culori, acesta vine mult mai târđiu; ba adeseori înuseși persoane mature nu pot de-

osebi bine combinarea culorilor, din cauza neglijenței educatorilor.

Cine vrea să de o educație completă copiilor trebuie să se ocupe și de această chestiune. Școla mai ales n'ar trebui să negligeze acesta.

De acea educatorul ar trebui să obișnuască pe copii cu cunoșterea culorilor, înfățișându-le adese ori lucruri cari să producă aceste culori, însă de o cam dată deosibite și numai târziu amestecate.

Dar în aceste deprinderi, educatorul trebuie să pășască cu măsură.

Nu este recomandabil să formăm gustul copiilor pentru culorile pré vii, căci numai persoanele și poporele necultivate au asemenea gusturi, cari dovedesc că urmele strămoșilor primitivi nu s'au șters nici nu s'au îmbunătățit prin educațiune. Datoria educatorilor este să împace, pe cât se poate, educația fizică și intelectuală a vederii cu formarea deprinderilor ei estetice și morale, adică să producă cât mai multe senzații (să înfățișeze cât mai multe lucruri colorate copiilor) dar senzații moderate (dar nu lucruri de culori bătătoare la ochi). Să ne ferim deci de a îmbrăca pe copil cu haine de culori pré bătătoare la ochi, dar nici împrejurul lui nu trebuie să lăsăm lucruri de asemenea culori.

În ce privesc culorile neplăcute, nu trebuie să silim pe copii ca să le privescă. Așa, de exemplu, lucrurile negre sau cari bat spre negru, dacă n'au mai cu sémă lustru, nu trebuiesc impuse copiilor.

Marele învățat englez Bain susține că nu trebuie cu nici un preț să pedepsim pe copii în ce privesc culorile. Așa, de exemplu, nu trebuie să le impunem a privi lung timp la lucruri negre, cu atât mai mult nu trebuie să'i închidem în aresturi întunecóse.

E. B.

BIBLIOGRAFIE

O nouă revistă pedagogică.—**Școla și Familia** este numele

unei foi pedagogice ce a început să apară, în Braşov, cu începerea lunii Aprilie, anul curent.

Acastă fõe, din care avem mai mulţi numeri înaintea noastră, este organul „*Despărţământului I al rev. inv. gr. or din districtul X-lea. Braşov.*”

Cuprinsul îi este însă de un interes general şi tocmai pentru asta salutăm cu bucurie această revistă. Când vom ajunge atât noi cei de aici, cât şi Românii de dincolo să avem reuniuni învăţătoreşti, în toate districtele şi aceste reuniuni să aibe un așa rezultat ca reuniunea de la Braşov, să-şi aibă organnl ei de publicitate, atunci nu trebuie să ne mai îndoim noi Românii că am ajuns un popor cult, un popor cu un mare viitor.

Ca director al menţionatei foi este semnat d-nul Stefan Iosif, şi redactor responsabil Ión Dariu.

De la d-nul S. Iosif este publicat în colónele acestei foi un studlū pedagogico-didactic, *Vocaţiunea învăţătorului şi condiţiunile a putea deveni bun învăţător* scris cu destulă cunoştinţa de cauză.

De la d-nul I. Dariu noi cunoştem deja un op pedagogic intitulat „*Idealul învăţătorului Român*” şi studiul *Creşterea în familie* ce d-sa publică în fõeaa al căruī redactor este, ne adevereşte, că d sa este nu numai un bun învăţător, ci şi un om care a citit mult.

Şcôla şi Familia costă pe an 19 lei, apare de 2 ori pe lună.

O recomandăm călduros; şi am dori ca învăţătorii noştri să ia în toate părţile exemplul celor de la Braşov.

Ludimagister organ pentru trebuinţele învăţătorilor. Nrul 4 cuprinde: *Formarea şi cultivarea simţurilor religiose şi morale în şcôlă*; studiu pedagogic de Ion Rusu. *Învăţătorul şi cantoratul în faţa congresului* (Urmare) *Educaţiunea omenirei prin sine însăşi* de I. Simn, *Din viaţa învăţătorilor, Bibliografie.*

Cuprins destul de interesant şi variat.

D-nul I. Russu este cunoscut cetitorilor acestei reviste, de aceia nici nu vom face aci dare de sémă despre studiul d-sale.

Studiul „*Educațiunea prin sine însuși*“ (scrisă de I. Simu) este foarte instructiv, arată că autorul acestui studiu a citit mult, și mai ales a înțeles pe Pestalozzi.

Sub titlul „*Din viața învățătorilor*“ vedem publicate mai multe date referitoare la viața colegilor și fraților noștri de dincolo.

Contra preoțimii se plâng mai ales frații noștri colegi.

Că o parte, partea învechită de sigur—nu numai că persecută pe învățători, asupra cărora la mulți preoți le ar conveni dictatura, ci asmuță chiar și pe popor contra învățătoriei, așa în cât astăzi prin multe locuri fiind învățător, este tot-de-odată și un adevărat martir, dar martir care nu ai nici atâta mângâiere, că pentru cine ai suferit te-a înțeles și te a iubit. S'a întâmplat, de li s'a tăiat léfa învățătorilor în urma stăruinței preoților, că învățătorii în locuința lor proprie au fost bătjocoriți de către păstorul—altfel blând, dar învrăjbit, tocmai de către acela, care ar avea datorie la predica pacea și iubirea...

Până când se vor mai găsi între noi urmași de al lui Cain, până când desbinarea va róde inima poporului nostru ?!

Unii dintre preoți clevetesc chiar și în contra ținutei revistei *Ludimagister*, pe care noi însă tocmai pentru liberalismul și spunerea adevărului, o felicităm și o îndemnăm să mérgă înainte, pe calea apucată, numai așa se va sparge acé ghiață, sub care, dómne, mult zace din corpul poporului nostru, numai așa va dispáre acel întunec, care acopere o parte însemnată a României!..

Foisóra pentru respândirea eunoșcințelor folositoare și a iubirei de carte în popor. Apare în Sibiu.

No. 10 cuprinde: *Fata Morariului*, novelă din popor de Ioan Russul. (urmare) *Lupul și Zăvodul* (fabulă) de I. N. Kovary, *Bunica* (amintiri), *Satul cu comorile*, de I. P. *Reteganul Poesiș* de G. Simu și T. H. Pop,—*Piperuș* (poveste) *Despre legi și judecată*, Diverse.

Cestiuni pe cât se póte de interesante, și de sigur că

cine ia odată în mână această revistă, până ce nu a citit-o, cu greu va putea-o pune jos. D-nul *Gr. Sima*, redactorul menționatei reviste, are un gust bun pentru a alege și a da cetitorilor lucru bun și folositor.

Cărțile săténului Român, scriere pentru popor, Apare în Blășiul sub direcția D-lui *I. P. Reteganul*. Sumariul N-rului V este: *Andrieu Mureșan, Comorile lui Darius, Doine populare, Numărul tuturor Românilor, Cât timp pörtă animalele domestice? Diverse.*

Tara nouă revistă științifică, politică, economică și literară. Redactor *I. Nenișescu*. Sumarul N-rului 3 este: *Cerințele metodei intuitive, Deosebirea între plante și animale, sistem național de Ec. politică, Cerșitorul (nuvelă) Felurite.*

Economia Națională, revista intereselor economice Române, apare în București, sub direcția D-lui *P. S. Aurelian*, fost ministru, membru acad. Sumariul n. 23 este *Tratatul de Comerț între Elveția și România, Protocólele conferințelor, Presa sêrbă și resboiul vancl, Calendarul cultivat.rului, Intreținerea vitelor, Esplotarea petrolului, specimene de porci gigantică, Diferite.*

O recomandăm călduros celor cari se ocupă cu de a le agriculturii!

Analele medicale Române, apare în București. No. 12 cuprinde: *O călătorie științifică de Dr. N. Manolescu, Extirpațiunea totală a laringelui de Dr. V. Bianu, Câte-va cazuri de șancre sifilitice extra genitale de Dr. N. Constantinescu, Biografia doctorului Carol Davila după „Lumina pentru toți“*

România Literară, N. 3 cuprinde: *Noua școlă literară, Poesă, Victor Hugo, De pe câmpul morții, Ideal și real, Pe povârnișul vieții, Cari sunt defectele științei. Don Carlos. Diverse.*

Cea mai nouă revistă pedagogică este revista intitulată „**Convorbiri Pedagogice**“, care a început să apară la 1/13 Iunie în *Satul-noi* (Ungaria), sub direcțiunea D-lor *P. Stoica și I. P. Reteganul*.

Va se dică frații noștri de dincolo cu și ce merge se apropie de adevăratul progres, învățătorimea de dincolo din toate puterile luptă pentru cultura poporului,

Sumariul Nr-ului 1 este *Cosma Anca, Salarisarea învățătorilor, cari copii frecventază școala mai neregulat? George Lazăr, Sughitul, Amintiri din copilărie, Diverse*—destul de variat și această revistă ne dă a crede că va fi una dintre cele mai de căpetenie reviste pedagogice

Tiparul curat și bine îngrijit. Prețul pe an 10 lei n.

O recomandăm călduros și felicităm pe redactorii acestei reviste pentru folositoarea lor întreprindere!

Iuvenal.

ȘARADA

Vorba care vă propun
In patru părți o descompun.

Prima parte de voiți
Cu ori-ce chip ea s'o ghiciți.

Vă-arată ori-și cum
Numele unui Român, Library Cluj

Cu gradul de general,
Mort de vre-o-câți-va ani;

A doua-i verb ajutător
Intonat întrebător;

A treia, în școli se spune
Că este conjuncțiune;

A patra, ș'acésta iar
E nume de general,

Român, trăește și-'l găsești,
De nu mă 'nșel, în București;

Tóte aste patru părți,
Impreunate le citiți,

Și vă dă o vorbă, care
Numește o apă curgătoare

Care e riu însemnat
In-al Româniî Regat.

I. Vurtejanu

Județul Măgura, Vlașca.

ARITMOGRIF

(de D. Trifulescu, Ogrădenii, Ilfova)

23.	6.	19.	3.	14.	6.	22.	3.	3.	O comună în jud. Ilfov, pl. Neg.
14.	6.	8.	5.	21.					Un obiect de fier.
6.	18.	8.	1.	20.					Un instrument serv. la cântări
20.	4.	18.	23.	4.	21.	4.			Obiecte de pînză.
8.	6.	19.	8.	6.	9.	5.			O apă pe înălțimi. †
6.	21.	24.	4.	11.					Un oraș în Transilvania.

Inițialele citite de sus în jos dau numele unui județ din România, iar finalele de jos în sus dau numele vechii capitale a aceluși județ.

Deslegarea șaradelor și enigmelor din No. 14, anul I

Șarada D-lui D. Georgescu înseamnă : *Con, Stan, Tino, Pol;*—*Constantinopol.*

Șarada D-lui D. Trifulescu înseamnă : *Cașcaval;*—*Caș, Caval, Șac, Val.*

Enigma I înseamnă : *Adevărul;* Enigma II înseamnă : *activitatea.*

Persónele cari au trimis deslegări esacte sint :

D-nii *G. Stoicescu* (Surani); *C. I. Stamatescu* (București); D-l și D-na *Stef. Teodorescu* (Buftea), D-l și D-na *I. Dumitrescu* (Viziru); D-l *V. Radovici* (Pleșești-Sucéva); *D. Trifulescu* (Ogrădeni); *Ion Mihaiu* (Băbeni, R.-Sărat); *N. I. Ghinescu* (Riu-Albu); *D. Ștefănescu* (Grindu); D-ra *Olimpia Constantinescu* (Grindu); D-nii *Ștefănescu, Petrescu, L. Georgescu* și *T. Redénu* (toți 4 din Jilavele-Ialomita); D-l *Dem. I. Bozianu* (T. Jiu); D-l *Teodor Vlădescu* (Ioco); D-l *T. S. Mocanu* (Filipești-Brăila). D-l *I. Lăzărescu* (Nucșóra); *Nic. Bădescu-Roșiori* (Alexandria), *Eugeniu Ulvinénu* (Câmpina).

Deslegarea aritmogrifului din No. 4, anul I

C a r m e n S i l v a	Chinină	P o e t ă R e g i n a
	Ararat	
	Rose	
	Minho	
	Esop	
	Noria	
	Salomon	
	Ioniți	
	Lemberg	
	Verde	
Ar		

Persoanele cari au trimis deslegarea lui esactă sînt D-l și D-na I Dumitrescu (Viziru); D-l și D-na Stef. Teodorescu (Buftea), D-l. G. Stoicescu (Surani), D-l Dem. I. Bozianu (T.-Jiū), N. I. Ghinescu (Rîu Alb), I. Mihaiu (Băbeni, R.-S), D-ni Nic. Bădescu—*ș ogiori* (Alexandria) și Eug. Ulvinénu (Câmpina).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CORRESPONDENȚA

D-lui I. S. la *Rec* (Austro-Ungaria) v'am răspuns de mult prin scrisoare. Mi a părut reu de tot că nu v'am putut folosi.—Mulțămiri pentru frumoșele cuvinte din revista D-v. la adresa noastră. Cu atîta ne alegem, cei ce lucrăm ogorul național.

D-lui C. Marinescu, Segarcé-dél (Teleorm.). Primit abonam. Mulțămiri. Vi se trimit No. 1, 2, 3, 4.

D-lui D. Ștefănescu la Grindu. Studiul trimis se pôte publica, dar numai după ce redacția va întroduce modificări de stil, cea ce se va face în această vacanță. Trimiteți deci și sfîrșitul. Dar pentru figurî nu știm ce este de făcut, căci costă bani mulți, și afară de acesta unele figurî lipsesc. Ce este de făcut?—Primit abonam.

D-lui V. Radovič, la Pleșești (Suceva). Noi am ridicat de demult glasul contra scăderii salariului profesorilor populari și vom vorbi încă în numerile viitoare.—Trimiteți încă urmarea la

cimiliturii ca să se publice mai multe deodată.—Primit abonam.

D-lui *A. Bogd*, la A... Vi s'a împlinit dorința în ce ne privește. Acum așteptăm să vedem efectele promisiunii D-v. Abonam. primit. Mulțămiri.

D-lui *D. Trifulescu* Primiți sincere mulțămiri. Nu vă grăbiți cu „*Medicina populară*“, căci revista are material destul, ci lucrați, adunați cu răbdare, cum ați făcut cu celelalte, și când veți completa totul trimiteți, căci primim cu plăcere tot ce este folositor și bine lucrat.—Redacția s'a simțit mișcată de ultima D-tale scrisoare, care 'ți face onoare D-tale; iar partea din urmă, adică unde ții astfel: „Vă mărturisesc, D-le Băltene, în conștiință că, de când a eșit revista „*Lumina pentru toți*“, am dobândit o bucurie mare în viața mé, o aștept, cum așteptă flămândul pâinea. Toți câți știu carte în sat o citesc, și o citesc cu plăcere, întrebându-mă mereu, când mai vine? când?“ Ei bine, această parte a scrisorii D-tale îți atrage mare laudă, căți cauți petrecerea cu de acestea și că ai isbutit ca și sătenii cu știință de carte să capete plăcere de citire. Intr'unul din numerele viitoare vom da la lumină câte-va nume de pricopsiți cari de departe de a face ca D-ta, refuză chiar plata.

D-lui *I. M.* la Băb, R. S. Pe viitor aritmogriful D-tale.

D-lui *M. Cristescu*, la Glodenii sau Ulubești (J. Dâmbovița) sînteți satisfăcut.

D-lui *N. Popescu*, la Cerburenii—Iasi. Sînteți înscris între abonați. Cât despre primirea regulată, n'aveți de cât se anunțați, când nu veți primi vr'un număr, ca să vi se trimită din nou, căci cu poșta noastră numai sîntem siguri de nimic.

D lui *I. Georgiu*, la Corodești (Tutova). Sînteți înscris între abonați.

D-lui *At. Stolănescu* la Perieți. Primit abonam.

D-lui *Veringioiu*, la Gura-Ocniței, persoanele recomandate s'au înscris între abonați și li se vor trimite numerele trecute. Mulțămim.

D-lui *N. I. Ghinescu* la Rîu-Albu. *Metoda de a învăța cu înlesnire scrierea și citirea* s'a sfîrșit, dar va apare schimbată mult în bine, pînă atunei însă va apare atâtău conductorul metodei, din care a și apărut prima cărticică. O vreți?

D-lui *Dem. I. B. la T. J. Ghicitoare* geografică a D-v se va publica în No. viitor.

D-lui *Gr. St. Musică* (Cocargé-Jalom.) Primate 2 abonam. pe anul I, și un abon. anul II. Primiți mulțămiri.—Colinda trimisă fiind mică, sînteți rugat a trimite și urmarea.—Este ore cu putință ca să nu se fi plătit pînă acuma luna Martie 1885? Celelalte luni de atunci încóce vi s'aũ plătit or nu? Care este cauza acestei întârzieri?—Mulțămim pentru încuragiarea și lauda ce faceți cu vorba și cu fapta.

D-lui *I. Encescu* la Tăriceni. Primiți mulțămiri cordiale pentru frumoșele cuvinte de încurajare și pentru nobilele sentimente. Fiți sigur să „*Maximele lui Cantemir*“, trimise de D-v nu sînt uitate. Acum, în timpul vacanței, vor fi studiate.

D-lui *I. Solescu*, la Lămășeni, J. Sucéva, vi se trimit tóte cărțile pentru cari ați trimis bani. Inșă în privința *Metódei* citiți cele scrise aci mai sus, D-lui Ghinescu.—Mulțămiri pentru abonament.

D-lui *G. Sbarcă* (Viziru). Abonam. D-v nu se vede primit Prin cine l'ați trimis? Ce numere v'e lipsese? Cluj

D-lui *G. Stoicescu* (Surani). Primit abon. Mulțămiri de constatarea ce faceți despre folóșele revistei nóstre.

D-lui *I. Lăzărescu*, la Nucșóra (Muscel). Vi se pot procura tóte numerile de la început. In privința prețului plătiți anul I întreg de la început și apoi al II, saũ plătiți numerele neabonate câte un leũ pe lună.

D-lui *Pandele S. Mușică* (Vlădeni, Jalom.) S'a primit abon. prin fratele D-v, căruia i s'aũ și trimis tóte numerile de la început.

D-lui *Vasile G. Lazurcă*, la Cernăuți. Sînteți șervit dupe dorință. Capșa Românilor de acolo este cauza tuturor Românilor.

D-lor *C. Dogaru* și *D. Ionescu* (normaliști) la Cobia. Sînteți înscriși între abonați.

D-lui *St. Ștefănescu* (loco) sînteți satisfăcut.

D-lui *M. Necolaũ*, la Văcăreni (Tulcé). Primit abon. pe anul I. Mulțămiri pentru recomandăția.

D-lui *I. Vurtejanu*, la Măgura. Primit abon. pe anul II. Vi se trimite și cartea D-lui Mugur. Se găsește de vëndare la C. Ionițiu.

D-lui *I. Aristotel*, la Băbeni. Vi se trimite din nou numărul trecut.